

erotisk kärlek och agape, men diskuterar inte deras inbördes förhållande eller sätter dessa i relation till teologin.

«Doing without Adam and Eve» innehåller något för varje läsare och den är ett värdefullt bidrag i en diskussion som kommer att bli allt viktigare i takt med att naturvetenskapliga teorier vinner inflytande över vår världsbild. Williams söker efter sanning i ett ämne som är historiskt belastat med argument som ger uttryck för hierarkiska strukturer, sexism och determinism. Hennes resultat är befriande men utmanande. Vi är inte onda, men inte så goda heller.

Eva-Lotta Grantén

Brian Davies (red.): Philosophy of Religion. A Guide and Anthology. xxiv + 754 sid. Blackwell, Oxford 2000.

Den analytiska religionsfilosofin, dvs. religionsfilosofi som bedrivs inom den analytiska filosofins domän, har under de senaste 25 åren fått ett enormt uppsving. Det finns flera orsaker till denna utveckling, som sammanhänger med den analytiska filosofins utveckling i stort. För från att under 1950- och 1960-talen mestadels ha varit en ganska sektliknande verksamhet för specialister, så har den analytiska filosofin idag en enorm bredd, både i val av perspektiv och grader av allmän läsbarhet.

Detta gäller också utvecklingen av den analytiska religionsfilosofin. En följd av den explosionsartade utvecklingen inom fältet är att det varje år kommer en eller flera antologier som ska försöka ge en bild av diskussionsläget och dess historiska bakrund, dvs. västerlandets filosofi. Emfasen i texturvalet, om den ligger på historik eller nutid, eller på kritik eller apologi, skiftar dock starkt. Denna emfas tycks av allt att döma ofta bero på redaktörens egen filosofiska hemvist.

Brian Davies nyligen utgivna antologi är härvidlag inget undantag. Davies är nog mest känd som författaren till en av de bättre introduktionerna till religionsfilosofi av ett tämligen traditionellt, analytiskt-filosofiskt snitt. Han är professor vid Fordham University, New York och är tillika dominikansk munk. Davies konfessionstillhörighet präglar avgjort hans antologi: Jag har nog aldrig sett ett urval med religionsfilosofiska texter som består av så opropor­tionerligt många texter av Thomas av Aquino. Antologin är mycket traditionellt upplagd, och äldre textmaterial dominerar starkt. Nyare texter, liksom de äldre, är i regel författade av de mest kända religionsfilosoferna, till exempel storheter som Alvin Plantinga och Richard Swinburne.

Texterna är indelade i sju huvudavdelningar. Dessa är rubricerade efter standarddebatterna i traditionell analytisk religionsfilosofi, dvs. vad religiös tro är, hur religiös diskurs ska tolkas, vad Guds egenskaper möjligen kan vara, teodicéproblemet, frågan om etikens förhållande till religionen, och om de finns argument för Guds existens samt för ett liv efter döden. Varje avdelning inleds med en kort introduktion av Davies, samt avslutas med diskussionsfrågor och litteraturtips rörande ämnet under lupp. De i särklass mest omfattande avdelningarna är argumenten för Guds existens och analysen av de egenskaper som av den kristna traditionen tillskrivs Gud. Dessa två avdelningar utgör sammanlagt nära 400 sidor av totalt cirka 700 för hela antologin.

Trots att antologin av ovan anförda orsaker är starkt traditionell och att upplägget har en klar kristet doktrinär slagsida, så måste man ändå säga att den ger en god och förhållandevis lättillgänglig bild av ämnets bärande stomme i internationell diskussion. Men den är att se ett slags partsinlaga. Nyare perspektiv är inte representerade i någon högre utsträckning. Idag centrala diskussioner, som till exempel den heta debatten om hur religiös mångfald kan tolkas, finns överhuvudtaget inte med.

Johan Modée

Elena Namli: Etikens ontologiska grund. En analys av Lev Karsavins personalism. 318 sid. Norma, Skellefteå 2000.

Detta är en avhandling i etik, framlagd vid Teologiska institutionen i Uppsala. Elena Namli är till börden ryska men har skrivit sin avhandling på svenska (utmärkt sådan). Med valet av ämne vill hon göra den inte bara i Sverige utan i Västerlandet överhuvud tämligen okände etikern och filosofen Lev Karsavin känd som representant för en rysk mellangeneration. Syftet är att bana väg för en dialog.

Karsavin är inte lättillgänglig, men Namli har dock lyckats ge den ontologiska grunden för hans tänkande dess rättmätiga plats. I hela den ortodoxa världen — det gäller både grekisk och rysk teologi — är det för övrigt naturligt att anlägga ett ontologiskt helhetsperspektiv. Här kan jag bara ta upp en begränsad del av Karsavins tänkande.

Lev Platonovitj Karsavin föddes 1882 och hörde till dem, som skapade den stora renässansen för rysk filosofi och teologi från 1800-talets slut och decennier framöver. Han verkade först i S:t Petersburg och bodde senare i Tyskland och Frankrike. 1927 fick Karsavin ett erbjudande att flytta till Litauen och blev professor vid Kaunas universitet. Under denna tid utkom